

**ZARZĄDZENIE Nr 5
MINISTRA ŚRODOWISKA¹⁾**

z dnia 20 stycznia 2012 r.

w sprawie zadań ochronnych dla Białowieskiego Parku Narodowego

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 oraz art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się zadania ochronne dla Białowieskiego Parku Narodowego, zwanego dalej „Parkiem”, na 2012 r.

§ 2. Zadania ochronne, o których mowa w § 1, obejmują:

- 1) identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków, które określa załącznik nr 1 do zarządzenia;
- 2) opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań, stanowiący załącznik nr 2 do zarządzenia;
- 3) opis sposobów czynnej ochrony gatunków roślin i zwierząt, stanowiący załącznik nr 3 do zarządzenia;
- 4) wskazanie obszarów objętych ochroną ścisłą, czynną oraz krajobrazową, które określa załącznik nr 4 do zarządzenia;
- 5) ustalenie miejsc udostępnianych w celach edukacyjnych, turystycznych i rekreacyjnych, wraz z określeniem maksymalnej liczby osób mogących przebywać jednocześnie w tych miejscach, które określa załącznik nr 5 do zarządzenia.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

MINISTER ŚRODOWISKA

¹⁾ Minister Środowiska kieruje działem administracji rządowej – środowisko, na podstawie § 1 ust. 2 pkt. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz. U. Nr 248, poz. 1493 i Nr 284, poz. 1671).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1241 i Nr 215, poz. 1664, z 2010 r. Nr 76, poz. 489 i Nr 119, poz. 804 oraz z 2011 r. Nr 34, poz. 170, Nr 94, poz. 549, Nr 208, poz. 1241 i Nr 224, poz. 1337.

IDENTYFIKACJA I OCENA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ
WEWNĘTRZNYCH I ZEWNĘTRZNYCH ORAZ SPOSOBY ELIMINACJI LUB
OGRANICZANIA TYCH ZAGROŻEŃ I ICH SKUTKÓW

1. Zagrożenia wewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania
1	Pogarszanie się stanu populacji żubra i stanu środowiska życia żubra, przez: 1) wysoki stopień wsobności populacji, 2) nekrotyczne zapalenie napletka, 3) zmniejszającą się dostępność terenów otwartych, 4) ograniczenia w dostępie do wody, 5) nadmierną koncentrację stad zimą, 6) izolację przestrzenną niewielkich populacji, 7) wysoki stopień zarażenia pasożytami, 8) kłusownictwo	1. Monitoring parametrów populacji (w tym śmiertelność, rozrodczość, struktura wiekowo-płciowa). 2. Odłowy i przesiedlenia mające na celu tworzenie i wzmacnianie populacji poza Puszczą Białowieską. 3. Eliminacja osobników agresywnych lub wykazujących objawy chorobowe. 4. Monitoring występowania chorób zakaźnych i inwazyjnych u zwierząt eliminowanych i odławianych. 5. Porządkowanie i odkażanie zimowych miejsc dokarmiania oraz wodopojów. 6. Działania lekarsko-weterynaryjne mające na celu zapobieganie i zwalczanie epizoocji (choroby zakaźnej szerzącej się wśród zwierząt dzikich i domowych na określonym terenie) i pasożytów. 7. Konserwacja i budowa wodopojów. 8. Utrzymywanie i tworzenie atrakcyjnych miejsc żerowych. 9. Rozpraszanie zimowego dokarmiania w celu zmniejszenia koncentracji stad. 10. Inicjowanie i wspieranie działań mających na celu tworzenie korytarzy ekologicznych na zewnątrz Parku (na poziomie lokalnym i ponadlokalnym) oraz przez granicę państwową – na poziomie transgranicznym z częścią puszczy po stronie białoruskiej. 11. Podejmowanie wspólnie z Policją i służbami Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, zwanego dalej „PGL LP”, działań prewencyjnych w otulinie Parku w celu eliminacji kłusownictwa
2	Rozprzestrzenianie się gatunków obcych sprzyjających synantropizacji siedlisk w szczególności - 9170 – grąd subkontynentalny <i>Tilio-Carpinetum</i> i 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe <i>Salicetum albae</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinoso-</i>	1. Eliminacja gatunków obcych na terenach objętych ochroną czynną lub krajobrazową z użyciem metod mechanicznych. 2. Zapobieganie zawlekanii gatunków obcych. 3. Monitoring występowania gatunków obcych na terenie Parku i w jego otulinie. 4. Ograniczanie form antropopresji sprzyjających zawleczeniu gatunków obcych

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania
3	<i>incanae</i>, olsy źródliskowe Zmiany stosunków wodnych (obniżanie się poziomu wód gruntowych, zanikanie zbiorników wodnych, eutrofizacja) zagrażające w szczególności: 1) siedliskom przyrodniczym: a) 91DO – bory i lasy bagienne, łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albae</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>), b) 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe <i>Salicetum albae</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>, olsy źródliskowe, 2) siedliskom gatunków: a) 1014 – poczwarówka zwężona (<i>Vertigo angustior</i>), b) 1016 – poczwarówka jajowata (<i>Vertigo moulinsiana</i>), c) 1060 – czerwończyk nieparek (<i>Lycaena dispar</i>), 1065 – przeplatka aurinia (<i>Euphydryas aurinia</i>), d) 1166 – traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>)	1. Monitoring hydrologiczny wód gruntowych i wód w głównych ciekach naturalnych, w tym procesu erozji dna rzeki Narewki, w razie potwierdzonej badaniami hydrogeologicznymi potrzeby poprawy stosunków wodnych oraz podjęcie działań zmierzających do spowolnienia procesu erozji dna rzeki Narewki; spowalnianie odpływu wód opadowych i roztopowych za pomocą urządzeń piętrzących. 2. Konserwacja i utrzymanie istniejącej infrastruktury hydrotechnicznej. 3. Monitorowanie populacji bobrów
4	Regresja nieleśnych ekosystemów lądowych zagrażających w szczególności siedliskom: 1) 6230 – niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> – płaty bogate florystycznie), 2) 6410 – zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>), 3) 6510 – niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	Usuwanie nalotu drzew i krzewów oraz wypasanie lub wykaszanie terenów otwartych charakteryzujących się wysoką różnorodnością biologiczną lub posiadających duże znaczenie jako miejsce żerowania zwierząt
5	Zanikanie gatunków i ich ostoi w szczególności: 1) A030 – bocian czarny	1. Ograniczanie niepokojenia zwierząt poprzez udostępnianie terenu dostosowane do wymagań ochrony gatunków. 2. Dostosowanie czasu i zakresu wykonywania zabiegów

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania
	(<i>Ciconia nigra</i>), 2) A084 – błotniak łąkowy (<i>Circus pygargus</i>), 3) A089 – orlik krzykliwy (<i>Aquila pomarina</i>), 4) 1361 – ryś (<i>Lynx lynx</i>), 5) 1065 – przeplatka aurinia (<i>Euphydryas aurinia</i>), 6) 1925 – rozmiazg kolwieński (<i>Phyto kolwensis</i>), 7) 1437 – leniec bezpodkwiatkowy (<i>Thesium ebracteatum</i>), 8) 1477 – sasanka otwarta (<i>Pulsatilla patens</i>)	ochrony czynnej do potrzeb gatunków priorytetowych. 3. Pozostawianie martwych drzew. 4. Utrzymanie dostępności miejsc zimowania nietoperzy w remontowanych obiektach. 5. Monitoring liczebności gatunków priorytetowych
6	Drapieżnicza presja zdziczałych psów i kotów na gatunki zwierząt bytujących na obszarze Parku	1. Monitoring wpływu zdziczałych psów i kotów na populacje zwierząt na obszarze Parku. 2. Wyłapywanie zdziczałych psów i kotów na obszarze objętym ochroną czynną i krajobrazową wraz z dalszym postępowaniem, zgodnym z wymaganiami ustawy z dnia 12 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2003 r. Nr 106, poz. 1002, z późn. zm.)
7	Ustępowanie gatunków światłolubnych i ciepłolubnych, izolacja stanowisk – zagrożenia dla gatunków: 1) 1084 – pachnica dębowa (<i>Osmoderma sp.</i>), 2) 1085 – bogatek wspaniały (<i>Buprestis splendens</i>), 3) 1437 – leniec bezpodkwiatkowy (<i>Thesium ebracteatum</i>), 4) 1477 – sasanka otwarta (<i>Pulsatilla patens</i>)	1. Utrzymywanie najcenniejszych otwartych powierzchni nieleśnych przez wypas, wykaszanie i odkrzaczanie. 2. Odtwarzanie stanowisk gatunków. 3. Kształtowanie właściwych warunków siedliskowych sprzyjających utrzymaniu populacji gatunków będących przedmiotem ochrony. 4. Przechowywanie nasion w bankach nasion. 5. Hodowla gatunków roślin w warunkach <i>ex situ</i>. 6. Monitoring gatunków priorytetowych
8	Intensyfikacja udostępnienia terenu powodująca pogorszenie stanu walorów przyrodniczych Parku	1. Monitoring liczby osób wchodzących na teren Parku, zwłaszcza w obszarze ochrony ścisłej. 2. Monitoring uszkodzeń roślinności i gleb przy szlakach turystycznych. 3. Utrzymanie ograniczeń w udostępnianiu najcenniejszych obszarów. 4. Rozbudowa infrastruktury zabezpieczającej przedmioty ochrony przed degradacją. 5. Inicjowanie i wspieranie powstawania atrakcji turystycznych i edukacyjnych poza granicami Parku
9	Obszar Parku niewystarczający dla ochrony dużych ssaków wymagających większego	1. Inicjowanie i wspieranie działań mających na celu tworzenie korytarzy ekologicznych na poziomie lokalnym, ponadlokalnym i transgranicznym. 2. Zacieśnianie wzajemnej współpracy międzynarodowej z

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania
	arealu osobniczego i warunków do swobodnej migracji, w szczególności: 1) 1352 – wilk (<i>Canis lupus</i>), 2) 1361 – ryś (<i>Lynx lynx</i>), 3) 2647 – żubr (<i>Bison bonasus</i>)	białoruskim Parkiem Narodowym „Belovezhskaya Pushcha” w celu propagowania i poszukiwania rozwiązań zmierzających do zapewnienia warunków dla migracji dużych ssaków przez granicę państwa (w odniesieniu do populacji żubrów bytujących po obu stronach granicy państwowej - po uprzednim uzyskaniu niezbędnego potwierdzenia naukowego co do zasadności łączenia tych dwóch populacji)
10	Pożary	1. Opracowanie w porozumieniu z Państwową Strażą Pożarną zwaną dalej „PSP” strategii postępowania dla każdego obiektu. 2. Utrzymanie pasów przeciwpożarowych od strony Polany Białowieskiej. 3. Monitoring zagrożenia pożarowego ekosystemów. 4. Utrzymywanie dyżurów przeciwpożarowych w okresach zwiększonego zagrożenia pożarowego. 5. Edukacja społeczeństwa. 6. Działania profilaktyczne podejmowane we współpracy z PGL LP i PSP. 7. Wspieranie starań o dofinansowywanie i doposażanie jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej na terenie gmin przylegających do Parku
11	Pogarszanie się stanu obiektów dziedzictwa kulturowego	1. Rewitalizacja Parku Pałacowego. 2. Remonty obiektów zabytkowych. 3. Zabezpieczenie stanowisk archeologicznych przed nieuprawnioną eksploracją. 4. Działania edukacyjne zmierzające do podtrzymania i kształtowania świadomości społeczności lokalnych, poczucia tożsamości i odpowiedzialności za dobra kultury materialnej i niematerialnej. 5. Zachowanie tradycyjnego nazewnictwa obiektów kultury materialnej. 6. Współpraca ze służbami konserwatorskimi, jednostkami samorządu terytorialnego i organizacjami pozarządowymi
12	Wypływanie i zarastanie stawów w Parku Pałacowym	Pogłębienie stawów i usunięcie nagromadzonego osadu
13	Nie zgodne z prawem korzystanie z zasobów Parku	1. Współpraca z Policją, PGL LP i Strażą Graniczną w zakresie prewencji. 2. Patrolowanie zagrożonych obszarów i obiektów Parku. 3. Usuwanie urządzeń kłusowniczych. 4. Kontrola osób odławiających zwierzęta oraz zbierających rośliny lub grzyby. 5. Szkolenie pracowników Parku i PGL LP oraz funkcjonariuszy Policji i Straży Granicznej w zakresie umiejętności rozpoznawania gatunków flory i fauny objętych ochroną
14	Niedostateczny zakres poznania zasobów, tworów i składników przyrody oraz zasobów kulturowych oraz procesów ekologicznych	1. Prowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej i dóbr kultury materialnej. 2. Rozwijanie badań naukowych i monitoringu środowiska przyrodniczego

2. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania
1	1. Pogłębienie się stopnia wsobności populacji 2647 – żubra (<i>Bison bonasus</i>). 2. Pojawianie się nowych chorób zakaźnych i inwazyjnych. 3. Niekorzystne zmiany w strukturze populacji. 4. Zagrożenie integralności ostoi żubra w wyniku zmian w sposobie zagospodarowania Puszczy Białowieskiej	1. Monitoring liczebności i stanu zdrowotnego populacji. 2. Minimalizacja kontaktu żubrów z osobami postronnymi w okresach zwiększonego zagrożenia epizoocjami. 3. Wymiana osobników pomiędzy populacjami wolnymi i hodowlami zamkniętymi. 4. Usuwanie z populacji osobników chorych, agresywnych, osłabionych. 5. Monitoring występowania chorób zakaźnych i inwazyjnych u zwierząt eliminowanych i odławianych. 6. Podejmowanie działań lekarsko-weterynaryjnych mających na celu profilaktykę oraz zwalczanie epizoocji i pasożytów. 7. Wspieranie działań mających na celu zapewnienie integralności ostoi żubra w Puszczy Białowieskiej. 8. Dopuszczenie większego wpływu czynników naturalnych na kształtowanie liczebności i struktury populacji
2	Wzrost presji antropogenicznej	1. Monitoring liczby osób korzystających z obiektów Parku. 2. Monitoring wpływu presji antropogenicznej na przedmioty ochrony udostępnianego terenu
3	Wzrost zagrożenia pożarowego	1. Monitoring stopnia zagrożenia pożarowego. 2. Utrzymywanie dyżurów i patroli przeciwpożarowych w okresach najwyższego zagrożenia pożarowego. 3. Utrzymanie sprzętu i infrastruktury służącej ochronie przeciwpożarowej
4	Pogorszenie stanu zachowania dóbr kultury materialnej	1. Ocena stanu zachowania obiektów i stanowisk. 2. Współpraca ze służbami konserwatorskimi i organizacjami pozarządowymi. 3. Zachowanie i przywracanie tradycyjnych nazw miejsc i obiektów

3. Zagrożenia zewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania
1	Niekontrolowane rozprzestrzenianie się gatunków obcych implikujące synantropizację siedlisk, w szczególności: 1) 9170 – grąd subkontynentalny <i>Tilio-Carpinetum</i>, 2) 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albae</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>), 3) olsy źródliskowe	1. Wypracowanie i wdrożenie w porozumieniu z PGL LP, lokalnymi samorządami i innymi instytucjami z obszaru Puszczy Białowieskiej wspólnej strategii postępowania z gatunkami inwazyjnymi. 2. Likwidacja stanowisk (ognisk) gatunków obcych na etapie poprzedzającym ich pojawianie się w granicach Parku. 3. Podejmowanie współpracy z zainteresowanymi stronami odnośnie do edukacji związanej z gatunkami obcymi
2	Niska liczebność i wysoki	1. Prowadzenie hodowli żubra <i>ex situ</i> .

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania
	stopień homozygotyczności światowej populacji 2647 – żubra (<i>Bison bonasus</i>)	2. Wspieranie powstawania nowych hodowli zamkniętych i stad wolnych poza Puszczą Białowieską, a także prowadzenie Księgi Rodowodowej Żubrów
3	Zanikanie tradycyjnego krajobrazu polany białowieskiej, polany masiewskiej, polany pogorzeleckiej oraz agrocenoz, zagrażające w szczególności gatunkom: 1) A030 – bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>), 2) A084 – błotniak łąkowy (<i>Circus pygargus</i>), 3) A089 – orlik krzykliwy (<i>Aquila pomarina</i>), 4) A127 – żuraw (<i>Grus grus</i>)	1. Współpraca z lokalnymi samorządami w zakresie rewitalizacji i utrzymania punktów i miejsc widokowych na przedpolu Parku. 2. Edukacja społeczności lokalnych na rzecz konieczności zachowania tradycyjnych elementów architektonicznych wsi puszczańskich wraz z dotychczasowym przestrzennym usytuowaniem zabudowy jako cech charakterystycznych krajobrazu kulturowego. 3. Propagowanie tradycyjnych form upraw rolnych i ekstensywnego użytkowania łąk. 4. Postulowanie odpowiednich regulacji do dokumentów planistycznych odnośnie do potrzeby wyłączenia z zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej fragmentów polan stanowiących zagrożenie dla walorów przyrodniczych Parku oraz przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000. 5. Podejmowanie działań związanych z wykupem gruntów niestanowiących własności Skarbu Państwa. 6. Postulowanie wyłączenia na Polanie Białowieskiej spod zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej terenów położonych na zachód i północ od Parku Pałacowego i na północ od linii ulicy Żubrowej, na wschód od linii ulicy Puszczańskiej i na północ od linii ulicy Kamienne Bagno i Drogi Browskiej, jak również terenu pomiędzy drogą Białowieża – Pogorzelce, a doliną Narewki. 7. Sugerowanie zabudowy na terenie sołectwa Stare Masiewo wyłącznie w pasie o szerokości 200 m po obu stronach drogi nr 1654B z wyłączeniem pasa o szerokości 100 m od północnej granicy Parku. 8. Propagowanie idei wyznaczenia otuliny Parku na terenie polany białowieskiej, polany masiewskiej i polany pogorzeleckiej
4	Sytuacje konfliktowe związane ze szkodami w uprawach i płodach rolnych powodowane przez populację gatunku 2647 – żubra (<i>Bison bonasus</i>)	1. Poprawa warunków żerowania wewnątrz kompleksu leśnego. 2. Edukacja rolników w zakresie postępowania z żubrami i zapobiegania szkodom. 3. Kontraktacja łąk i pól z przeznaczeniem dla żubrów. 4. Odstraszenie (płoszenie), odławianie i przesiedlanie osobników uporczywie powodujących szkody. 5. Odławianie, przesiedlanie, eliminacja osobników agresywnych
5	Brak łączności przestrzennej pomiędzy siedliskami gatunków bytujących na terenie Parku i ich siedliskami na pozostałym obszarze Puszczy Białowieskiej powodującej pogorszenie się stanu ochrony gatunków: 1) 1361 – ryś (<i>Lynx lynx</i>), 2) 1925 – rozmiar kolweński (<i>Pytho kolwensis</i>)	1. Promowanie i wspieranie działań na rzecz wyznaczenia, w porozumieniu z PGL LP, korytarzy ekologicznych charakteryzujących się zasobami martwego drewna na poziomie powyżej 10% zapasu drzewostanu z jednoczesnym zachowaniem struktur typowych dla lasów naturalnych (wykroty, złomy) pomiędzy obszarem Parku i lasami o dużym stopniu naturalności oraz pomiędzy Puszczą Białowieską i innymi kompleksami leśnymi. 2. Zapobieganie tworzeniu i dążenie do ograniczania wpływu barier migracyjnych (drogi udostępnione do ruchu publicznego, zbyt mała ilość starych, martwych drzew) w sąsiedztwie Parku

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania
6	Gospodarka łowiecka na terenach bezpośrednio przylegających do Parku (polana białowieska, polana masiewska i polana pogorzelecka)	Współpraca z PGL LP w procesie tworzenia planów łowieckich dla terenów sąsiadujących z Parkiem
7	Niedostateczna ilość drzew martwych, obumierających i dziuplastych w przylegającej do Parku I strefie Leśnego Kompleksu Promocyjnego (LKP) „Puszcza Białowieska”, zagrażająca zwłaszcza gatunkom: 1) 1086 – zgniotek cynobrowy (<i>Cucujus cinnaberinus</i>), 2) 1920 – ponurek schneidera (<i>Boros schneideri</i>), 3) 1925 – rozmiazg kolweński (<i>Pytho kolwensis</i>), 4) 4021 – konarek tajgowy (<i>Phryganophilus ruficollis</i>), 5) 4026 – zagłębek bruzdkowany (<i>Rhysodes sulcatus</i>)	Współpraca z PGL LP zmierzająca do pozostawiania martwych i obumierających drzew w I Strefie Leśnego Kompleksu Promocyjnego „Puszcza Białowieska”
8	Niszczenie populacji rzadkich gatunków przez kolekcjonerów zagrażające w szczególności gatunkom: 1) 1065 – przeplatka aurinia (<i>Euphydryas aurinia</i>), 2) 1085 – bogatek wspaniały (<i>Buprestis splendens</i>), 3) 1925 – rozmiazg kolweński (<i>Pytho kolwensis</i>), 4) 4021 – konarek tajgowy (<i>Phryganophilus ruficollis</i>), 5) 4026 – zagłębek bruzdkowany (<i>Rhysodes sulcatus</i>)	1. Współpraca ze Strażą Leśną, Policją i Strażą Graniczną w zakresie kontroli osób odławiających owady oraz zbierających rośliny lub grzyby. 2. Organizacja szkoleń dla pracowników Parku oraz funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Straży Leśnej i PGL LP w zakresie rozpoznawania gatunków objętych ochroną prawną (współpraca z PGL LP dotyczy terenu otuliny)
9	Wypadki komunikacyjne ze zwierzętami zagrażające zwłaszcza gatunkom: 1) 1352 – wilk (<i>Canis</i>	1. Ustawianie tablic informacyjnych przy drogach. 2. Wnioskowanie do zarządców dróg o budowę przejść dla płazów przy remontach lub budowach dróg

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania
	<i>lupus</i>), 2) 1361 – ryś (<i>Lynx lynx</i>), 3) 2647 – żubr (<i>Bison bonasus</i>), 4) 1166 – traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>)	
10	Zanieczyszczenia powietrza	1. Propagowanie w regionie niskoemisyjnych źródeł ciepła oraz wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych. 2. Ograniczanie ruchu pojazdów spalinowych na terenie Parku i wnioskowanie o wprowadzenie ograniczenia do zarządców terenu w jego bezpośrednim sąsiedztwie
11	Skażenie wód w wyniku migracji zanieczyszczeń chemicznych z odciekami ze składowisk odpadów	1. Wspieranie władz samorządowych w zdobyciu środków na likwidację składowisk odpadów i rekultywację terenu. 2. Likwidacja i rekultywacja dawnego wysypiska śmieci na uroczysku „Cegielnia”

4. Potencjalne zagrożenia zewnętrzne¹⁾

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania
1	Wzrost liczby osób korzystających z obiektów Parku	1. Monitoring liczby osób korzystających z obiektów Parku. 2. Wprowadzanie okresowych i stałych ograniczeń oraz limitów w dostępie do obiektów poddanych największej presji. 3. Propagowanie i merytoryczne wspieranie tworzenia atrakcji turystycznych i obiektów edukacyjnych poza granicami Parku w celu zminimalizowania i rozłożenia w czasie obciążeń wynikających z nadmiernej presji turystycznej
2	Choroby o charakterze epizooty zagrażające w szczególności populacji gatunku 2647 – żubra (<i>Bison bonasus</i>)	1. Monitoring stanu zdrowotnego populacji żubra. 2. Opracowanie i wdrożenie procedur postępowania w przypadku stwierdzenia epizooty lub zaobserwowania niepokojących objawów chorobowych u zwierząt. 3. W okresach zagrożenia epizootycznymi ograniczanie kontaktów osób postronnych ze zwierzętami i miejscami ich bytowania
3	Przekroczenie pojemności ekologicznej Puszczy dla zwierząt kopytnych zagrażające pogorszeniem się stanu ochrony gatunku 2647 – żubra (<i>Bison bonasus</i>)	1. Odławianie i rozsiedlanie żubra poza obszar Puszczy Białowieskiej. 2. Opiniowanie planów łowieckich nadleśnictw Białowieża i Browsk w szczególności odnośnie do potrzeb regulacji pogłowia jelenia w ramach gospodarki łowieckiej. 3. Zwiększenie bazy pokarmowej przez utrzymywanie łąk jako istotnej bazy pokarmowej żubrów żyjących na wolności
4	1. Zmiany składowych bilansu wodnego ekosystemów i zlewni leśnych. 2. Pogarszanie się jakości wód powierzchniowych i podziemnych. 3. Eutrofizacja wód	1. Monitoring stosunków wodnych (rozpoznanie stanu ekosystemów hydrogenicznych, modelowanie hydrologiczne). 2. W razie potrzeby podejmowanie działań mających na celu poprawę stosunków wodnych. 3. Edukacja społeczeństwa oraz wspieranie działań samorządów w zakresie wyposażenia w kanalizację wszystkich jednostek osadniczych. 4. Likwidacja potencjalnych źródeł zanieczyszczeń wód

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania
5	Rozprzestrzenianie się pożarów z terenów sąsiadujących z Parkiem	1. Utrzymywanie pasów przeciwpożarowych od strony otwartych terenów osadniczych (polan). 2. Dyżury i patrole przeciwpożarowe w okresach zagrożenia. 3. Utrzymanie sprzętu i infrastruktury służącej celom przeciwpożarowym. 4. Szkolenia pracowników w zakresie profilaktyki pożarowej i walki z pożarami
6	Wzrost liczebności populacji gatunków inwazyjnych zagrażających siedliskom, w szczególności: 1) 9170 – grąd subkontynentalny (<i>Tilio-Carpinetum</i>), 2) 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albae</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>, olsy źródliskowe)	1. Monitoring liczebności populacji gatunków inwazyjnych. 2. Opracowanie strategii postępowania z gatunkami inwazyjnymi na terenie Puszczy Białowieskiej (przy współudziale jednostek naukowych, PGL LP, lokalnych samorządów i innych organizacji)
7	Transgraniczny przepływ zanieczyszczeń rzekami – Narewka i Hwoźna, pochodzących z części zlewni na obszarze Białorusi	1. Monitoring stanu jakości wód. 2. Współpraca ze stroną białoruską w zakresie zgłaszania ewentualnych awarii. 3. Edukacja samorządów lokalnych o możliwościach występowania tego typu zagrożeń i potrzebie ich zgłaszania. 4. Prowadzenie monitoringu hydrologicznego obejmującego ilość i jakość zasobów wodnych rzeki Narewki i rzeki Hwoźnej w pobliżu granicy państwa wraz z możliwością wykorzystania stawów w Parku Pałacowym jako zbiornika buforowego w sytuacjach awaryjnych dla rzeki Narewki
8	Prowadzenie prac o charakterze melioracyjnym na obszarze parku narodowego „Belovezhskaya Pushcha” stwarzających zagrożenia transgraniczne dla stosunków wodnych obszaru Parku i zachowania trwałości siedlisk hydrogenicznnych	Współpraca ze stroną białoruską w zakresie identyfikowania zagrożeń transgranicznych i ograniczania ich skutków
9	Możliwość krzyżowania się osobników gatunku 2647 – żubra europejskiego (<i>Bison bonasus</i>) z osobnikami bizona amerykańskiego i powstanie ewentualnych mieszańców	1. Propagowanie i wspieranie hodowli żubra czystej linii białowieskiej (<i>Bison bonasus</i>) na obszarze kraju. 2. Podejmowanie szerokich działań edukacyjnych na rzecz uświadamiania zagrożeń dla rodzimej populacji żubra wynikających z ewentualnego sprowadzania bizona amerykańskiego jako gatunku obcego dla fauny województwa podlaskiego

¹⁾ Zagrożenia uszeregowano w kolejności od najbardziej istotnego.

OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ EKOSYSTEMÓW, Z PODANIEM RODZAJU,
ROZMIARU I LOKALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ

I. Na obszarach objętych ochroną ścisłą

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Usuwanie wiatrołomów z tras turystycznych i dróg z pozostawieniem drzew w ekosystemie	Według potrzeb	Według potrzeb
2	Ręczne usuwanie podrostów i nalotów drzew i krzewów z dróg w celu utrzymania właściwego stanu ich nawierzchni, z pozostawieniem pozyskanej biomasy do naturalnego rozkładu na miejscu	Według potrzeb	Drogi (tryby) - Mogiłkowski, Poprzeczny, Budnicki, Pojedynacki, Sierganowski, Zakole, Dyrekcyjny, Niedźwiedziowski, Orłowski, Masiewski, droga Objazdowa
3	Utrzymanie linii podziału powierzchniowego w strefie ochrony ścisłej – odnowienie oznakowania	Według potrzeb	Wynikająca z potrzeb
4	1. Ochrona ekosystemów leśnych przed organizmami inwazyjnymi rozprzestrzeganymi poprzez odchody koni oraz z podawaną paszą. 2. Stosowanie worków podogonowych na odchody (lub innych rozwiązań), jak również worków na paszę	Według potrzeb	Obszar objęty ochroną ścisłą
5	1. Monitorowanie liczebności populacji roślin i zwierząt. 2. Prowadzenie rejestru obserwacji	Według potrzeb	Według potrzeb

B. Inne, według specyfiki Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Remont kapitalny mostków na drogach w celu utrzymania ich przejezdności z zastosowaniem materiałów miejscowego pochodzenia	2 sztuki	Oddziały - 340C, 341B
2	Utrzymanie obiektów infrastruktury technicznej – kładka, brama wejściowa	Według potrzeb	Oddziały - 398C, 399C
3	Remont obiektów infrastruktury turystycznej – kładka turystyczna	402 mb	Oddział 398C

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
	(remont istniejącej lub wykonie nowej)		
4	Remonty dróg leśnych (wyrównywanie powierzchni dróg uszkodzonych przez pojazdy konne z wykorzystaniem gruntu miejscowego pochodzenia)	1,5 km	Oddziały - 398B, 398C, 398G
5	Remont przepustów (rozkopanie, uzupełnienie ubytków, uszczelnienie w oparciu o materiał miejscowego pochodzenia)	2 sztuki	Oddziały - 373D, 344D
6	Utrzymanie tras turystycznych – minimalizacja skutków antropopresji (ograniczenie szerokości ścieżki poprzez sztuczne bariery, budowę pomostów, inne metody)	Według potrzeb	Według potrzeb, OO Orłówka, OO Hwoźna
7	Utrzymanie obiektów turystycznych (wykaszenie roślinności zielnej, drobne naprawy, konserwacja)	1 sztuka	Oddział - 226Ac
8	Utrzymanie szlaków turystycznych: 1) odnowienie i odślanianie oznakowania, 2) utrzymanie przejezdności (przecinanie złomów i wywrotów z pozostawieniem biomasy)	5 km	Oddziały - 226A, 226B, 227A, 227B, 192A, 192B, 193C, 193D
9	Utrzymanie i drobne naprawy dróg do celów przeciwpożarowych i prowadzenia monitoringu stanu ekosystemów: 1) wykaszanie poboczy, 2) usuwanie nalotu drzew i krzewów z poboczy, 3) odśnieżanie, 4) mechaniczne lub ręczne równanie, wałowanie, nawożenie żwiru, 5) podkrzesywanie nawisów gałęzi, 6) usuwanie złomów i wywrotów z pozostawieniem biomasy,	Według potrzeb	Wynikająca z potrzeb, OO Hwoźna
		5 sztuk	Oddziały - 225Aa, 193Ci, 192Bi, 192Db, 226Di

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
	7) odwadnianie kałuż oraz remont przepustów (rozkopanie, wymiana uszkodzonych elementów, uszczelnienie, przysypanie żwirem, faszynowanie skarp, profilowanie nawierzchni), 8) zachowanie niezbędnego okresu kwarantanny dla wszelkich materiałów technologicznych obcego pochodzenia (żwir, piasek itp.), za wyjątkiem prac wykonywanych w oparciu o materiał miejscowego pochodzenia		
10	Bieżąca konserwacja tablic i znaków (czyszczenie, konserwacja, drobne naprawy, wymiana na nowe)	Według potrzeb	Według potrzeb
11	Oznakowanie strefy ochrony ścisłej (ustawienie tablic)	Do 32 sztuk	Północna granica strefy ochrony ścisłej, OO Hwoźna
12	Odnowienie oznakowania podziału powierzchniowego: 1) malowanie linii na drzewach, 2) malowanie słupków podziału powierzchniowego, 3) uzupełnienie brakujących słupków	1,5 km	Oddziały - 259A,259B,259C
		Według potrzeb	Według potrzeb
		Według potrzeb	Według potrzeb
		Według potrzeb	Według potrzeb
13	Odnowienie oznakowania szlaków turystycznych: 1) odmalowanie istniejących lub naniesienie nowych oznakowań, 2) usunięcie nawisów gałęzi ograniczających czytelność oznakowania	Według potrzeb	Wynikająca z potrzeb, OO Hwoźna
14	Utrzymanie słupków podziału powierzchniowego (stabilizacja, malowanie, uzupełnienie brakujących słupków)	Według potrzeb	Wynikająca z potrzeb
15	Naprawa i konserwacja ogrodzeń mogił i krzyży	Według potrzeb	Oddziały - 399Ac, 370Cg, 369Gg

II. Na obszarach objętych ochroną czynną

A. W ekosystemach leśnych.

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Ręczne utrzymanie powierzchni pasa przeciwpożarowego w stanie bez pokrywy roślinnej	0,2 km	Oddziały - 368Ak, 368Aj, 368Al, 368An
2	Likwidacja ogrodzeń upraw i młodników:	Według potrzeb	Oddziały - 253Cf, 194Ah,

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
	1) zdjęcie siatki lub żerdzi (w tym usunięcie podrostów drzew i krzewów przerastających siatkę), 2) usunięcie słupów i żerdzi, 3) wywiezienie poza powierzchnie upraw lub pozostawienie elementów drewnianych do naturalnego rozkładu		134Da, 134Adi, 134Ai, 163Bb, 194Da, 195Dh, 195Db, 164Bj, 136Bm, 165Bdhj, 165Bh, 165Bj, 166Df, 196Cik, 196Ck
3	1. Monitorowanie rozwoju populacji kornika drukarza poprzez wykładanie pułapek feromonowych (zakup 2 serii feromonów, wymiana zużytych elementów pułapek, obsługa). 2. Monitorowanie rozwoju populacji kornika drukarza na terenie OO Hwoźna	60 pułapek feromonowych	Oddziały - 158Ad, 158Bc, 189Ac, 313Bc, 313Cf, 105Bb, 105Da, 106Bj, 106Bg, 107Bi, 108Ac, 133Bd, 133Cc, 133Ci, 164Ba, 195Dc, 111Cg, 136Ci, 136Dh, 228Ac, 229Df OO Hwoźna - pcl
4	Likwidacja stanowisk obcych gatunków roślin: 1) klon jesionolistny (<i>Acer negundo</i>) - jednorazowe wycięcie drzew oraz usuwanie ich odnowienia w miesiącach od V do IX (kontynuacja zabiegów z lat poprzednich), 2) klon jawor (<i>Acer pseudoplatanus</i>) - jednorazowe, ręczne i mechaniczne wycięcie drzew w terminie od V do IX (kontynuacja zabiegu z lat poprzednich), 3) winobluszcz (<i>Parthenocissus inserta</i>) - sukcesywne ręczne i mechaniczne wycinanie i karczowanie (w terminie od V do IX (kontynuacja zabiegu z lat poprzednich)), 4) turzyca drzączkowata (<i>Carex bryzoides</i>) - przykrycie runa na okres minimum dwóch lat czarną folią ogrodniczą w miejscu występowania turzycy łącznie z usuwaniem podrostów i nalotów w miejscu zwalczania, 5) niecierpek drobnokwiatkowy (<i>Impatiens parviflora</i>) - ręczne wykaszanie i usuwanie roślin	Według potrzeb	Oddziały - 159Db, 159Dh, 190Ba, 221Ea, 253Da, 282Ba
		0,10 ha	Oddziały - 110Ad, 110Ai, 110Aj, 110Ah, 368AI,
		0,10 ha	Oddziały - 110Ba, 111Ad
		0,15 ha	Oddziały - 136Ca, 196Da,
		Według potrzeb	Oddziały - 161Af, 368AI, 420Cc

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
	przed lub w trakcie kwitnienia roślin		
5	Monitoring i usuwanie obcych gatunków roślin (ręczne i mechaniczne usuwanie pojedynczych egzemplarzy i stanowisk obcych gatunków inwazyjnych), w szczególności: 1) dąb czerwony (<i>Quercus rubra</i>), 2) dziki bez koralowy (<i>Sambucus racemosa</i>), 3) klon jawor (<i>Acer pseudoplatanus</i>), 4) klon jesionolistny (<i>Acer negundo</i>), 5) niecierpek drobnokwiatowy (<i>Impatiens parviflora</i>), 6) świdośliwa Lamarcka (<i>Amelanchier lamarckii</i>), 7) turzyca drżączkowata (<i>Carex brizoides</i>), 8) winobluszcz zaroślowy (<i>Parthenocissus inserta</i>), 9) niecierpek gruczołowaty (<i>Impatiens glandulifera</i>), 10) ligustr (<i>Ligustrum vulgare</i>), 11) łubin trwały (<i>Lupinus polyphyllos</i>), 12) czeremcha amerykańska (<i>Padus serotina</i>), 13) rdestowiec (<i>Reynoutria</i> spp.), 14) róża pomarszczona (<i>Rosa rugosa</i>), 15) nawłocie (<i>Solidago gigantea</i>, <i>S. canadensis</i>), 16) tawuła nibywierzbolistna (<i>Spiraea × pseudosalicifolia</i>), 17) żywotnik olbrzymi (<i>Thuja plicata</i>)	Według potrzeb	W zależności od potrzeb

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
6	Utrzymanie właściwego stanu technicznego miejsc czerpania wody do celów przeciwpożarowych (konserwacja podjazdów, oczyszczanie brzegu z roślinności zielnej)	3 sztuki	Oddziały - 130Ch, 160Dg, 189Cc
7	1. Naprawy, utrzymanie sprawności dróg dojazdowych dla celów przeciwpożarowych, potrzeb monitoringu i ochrony zasobów Parku, poprzez: 1) wykaszanie poboczy, 2) usuwanie nalotu drzew i krzewów, 3) odśnieżanie, 4) mechaniczne lub ręczne równanie, wałowanie, nawożenie żwiru, 5) podkrzesywanie nawisów gałęzi, 6) usuwanie złomów i wywrotów, z możliwością częściowego zagospodarowania biomasy. 2. Remont przepustów, poprzez: 1) rozkopanie, wymianę uszkodzonych elementów, uszczelnienie, przysypanie żwirem, faszynowanie skarp, profilowanie nawierzchni, 2) zachowanie niezbędnego okresu kwarantanny dla wszelkich materiałów technologicznych obcego pochodzenia (żwir, piasek itp.), za wyjątkiem prac wykonywanych w oparciu o materiał miejscowego pochodzenia	Do 73 km	Drogi dojazdowe w OO Hwoźna - pcl
		11 sztuk	Oddziały - 105Ba, 130 Bl, 131 Bf, 131 Dg, 160Bh, 161 Bf, 193 Bb, 162Bb, 108 Bb, 194 Db
8	Utrzymanie polany na Uroczysku Głuszec: 1) usunięcie obumarłych drzew owocowych, 2) wykaszanie roślinności zielnej	Według potrzeb	Oddział 164Bg

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych.

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Zachowanie różnorodnych pod względem gatunków zbiorowisk łąkowych: 1) jednokrotne wykaszanie łąk i innych powierzchni nieleśnych w terminie od VII do VIII z zebraniem i wywiezieniem biomasy lub złożeniem w bróg na miejscu: a) koszenie mechaniczne lub ręczne, b) przewracanie, prasowanie, zbiór, wywóz, czynności transportowe, c) ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne włókowanie), d) pozostawienie niedokosów na minimum 10% powierzchni,	Do 4,40 ha	Oddziały - 159Dh,190Ba,253Ba,339Bk
	2) jednokrotne wykaszanie łąk i innych powierzchni nieleśnych w terminie od VII do VIII z możliwością częściowego usunięcia pozyskanej biomasy: a) koszenie mechaniczne lub ręczne, b) przewracanie, prasowanie, zbiór, wywóz, czynności transportowe, c) ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne włókowanie)	Do 8,20 ha	Oddziały - 130Ag,130Cd, 253Da
2	Kształtowanie bogatych gatunkowo zbiorowisk (dwukrotne mechaniczne wykaszanie łąk kosiarką bijakową z uprzednim częściowym odkrzaczaniem powierzchni w okresie od VI do VIII, z pozostawieniem biomasy, ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne włókowanie)): 1) 6510, łąk świeżych (<i>Arrhenatherion elatioris</i>), 2) 6230-4, muraw bliźniczkowych z rzędu <i>Nardetalia</i>	Do 5 ha [*]	Oddziały - 399Da, 399Dc, 399Dj, 399DI, 400Cc, 400Cg, 400Ck, 400Co, 400Db

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
3	Kształtowanie bogatych gatunkowo zbiorowisk (wykaszenie mechaniczne łąki jednokrotnie w roku lub raz na dwa lata, w terminie od VI do VIII, z zebraniem i wywiezieniem biomasy lub ze złożeniem w bróg na miejscu, ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne przez włókowanie), pozostawienie 10-20% niedokosów): 1) 6510 - łąk świeżych (<i>Arrhenatherion elatioris</i>), 2) 6230-4 muraw bliźniczkowych z rzędu <i>Nardetalia</i>	Do 10,90 ha ^{*)}	Oddziały - 398Gg, 398GI, 398Gr, 399Da, 399Dc, 399Dd, 399Dh, 399Di, 399Dj, 399DI, 400Cc, 400Cg, 400Ck, , 400Co,400Db, 400Dd, 400Dg, 401Cb, 401Ci, 401Ck
4	Utrzymanie ekosystemów nieleśnych stanowiących bazę żerową dużych roślinożerców, ptaków i owadów: 1) jednokrotne wykaszanie łąk i innych powierzchni nieleśnych w terminie od VI do VIII z usunięciem pozyskanej biomasy lub złożeniem w brogi: a) koszenie mechaniczne lub ręczne, b) przewracanie, prasowanie, zbiór, wywóz, czynności transportowe, c) ewentualne lokalne równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne, przez włókowanie, z pozostawieniem niedokosów na 10-20% powierzchni)	Do 31,91 ha ^{*)}	Oddziały - 398Gg, 398GI, 398Gr, 399Da, 399Dc, 399Dd, 399Dg, 399Dh, 399Di, 399Dj, 399DI, 400Cc, 400Cf, 400Cg, 400Ch, 400Ci, 400Cj, 400Ck, 400Cl, 400Cn, 400Co, 400Db. 400Dd, 400Dg, 401Cb, 401Ci, 401Ck, 401Cl, 401Cm
5	Utrzymanie ekosystemów nieleśnych stanowiących bazę żerową dużych roślinożerców, ptaków i owadów: 1) jednokrotne wykaszanie łąk i innych powierzchni nieleśnych w terminie od VII do VIII z usunięciem biomasy lub złożeniem w brogi: a) koszenie mechaniczne lub ręczne, b) przewracanie, prasowanie, zbiór, wywóz, czynności transportowe, c) ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne włókowanie) z pozostawieniem niedokosów	Do 5,56 ha	Oddziały - 134Bg, 282Da, 339Dd

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
	na minimum 10% powierzchni, 2) jednokrotne wykaszanie łąk i innych powierzchni nieleśnych w terminie od VII do VIII z możliwością częściowego usunięcia pozyskanej biomasy: a) koszenie mechaniczne lub ręczne, b) przewracanie, prasowanie, zbiór, wywóz, czynności transportowe, c) ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne włókowanie), 3) wykaszanie łąk i innych powierzchni nieleśnych w terminie od VI do VIII dwukrotnie w ciągu roku z możliwością częściowego usunięcia pozyskanej biomasy: a) koszenie mechaniczne lub ręczne, b) przewracanie, prasowanie, zbiór, wywóz, czynności transportowe, c) ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne włókowanie)	Do 5,34 ha	Oddziały - 221Af, 339Db, 104Bg, 160Af, 104Aa
		Do 0,43 ha	Oddział - 193Bh
6	Zachowanie stanowisk światłożądnych gatunków roślin na dawnych składnicach drewna: 1) wykaszanie mechaniczne w terminie od VI do VIII, z wywiezieniem pozyskanej biomasy (jednorazowo w ciągu roku, jednak nie rzadziej niż raz na	Do 6,65 ha	Oddziały - 106Ba, 107Af, 130Dh, 131Cg, 132Dk, 133Ci, 134DI, 135Cdx, 135Dk, 136Ci, 158Ba, 159Ai, 160Ba, 161Ag, 162Ba, 163Ad, 164Ba, 165Af, 165Ba, 166Ac, 166Bi, 189Ac, 189Ci, 282Ch, 313Ad

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
	2 lata koszenie mechaniczne lub ręczne), 2) przewracanie, prasowanie, zbiór, wywóz, czynności transportowe, 3) ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne włókowanie)		
7	Zachowanie stanowisk światłożądnych gatunków roślin na dawnych składnicach drewna: 1) wykaszanie mechaniczne w terminie od VI do VIII, z możliwością częściowego usunięcia pozyskanej biomasy (jednorazowo w ciągu roku, jednak nie rzadziej niż raz na 2 lata, koszenie mechaniczne lub ręczne), 2) przewracanie, prasowanie, zbiór, wywóz, czynności transportowe, 3) lokalne równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne, przez włókowanie)	Do 1,36 ha	Oddziały - 221Ad, 313Cg
8	Mechaniczne lub ręczne utrzymanie powierzchni pasa przeciwpożarowego w stanie bez pokrywy roślinnej	3,5 km	Oddziały - 399D, 400C, 400D, 401C, 401D, 401F
9	Usuwanie gatunku obcego, klon jesionolistny (<i>Acer negundo</i>) - jednorazowe ręczne i mechaniczne wycięcie drzew oraz usuwanie ich odnowienia w miesiącach od V do IX	0,05 ha	Oddział - 398Gs
10	Utrzymanie siedliska 6230-4, łąk i muraw bliźniczkowych z rzędu <i>Nardetalia</i> : 1) wypas zwierzętami gospodarskimi lub wykaszanie mechaniczne łąki jednokrotnie w ciągu roku lub raz na dwa lata, w terminie od VII do VIII, z zebraniem i wywiezieniem biomasy lub ze złożeniem w bróg na miejscu, 2) pozostawianie 10-20% niedokosów	Do 1,25 ha	Oddział - 104Aa
11	Zachowanie różnorodności gatunkowej zbiorowisk łąk trzęślicowych (<i>Molinion</i>):	Do 5,06 ha	Oddziały - 398Gg, 400Cc, 400Cg, 400Ck, 400Co, 400Cn

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
	1) ręczne lub mechaniczne jednokrotne wykaszanie w IX, 2) lokalne równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne, przez włókowanie (konieczność lokalizowania przed koszeniem gniazd gąsienic <i>Euphydryas aurinia</i>))		

*) W 2012 r. łączna powierzchnia wykaszanych łąk w OO Orłówka (poza terenem Parku Pałacowego) będzie wynosić do 50 ha.

C. Inne, według specyfikacji Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Usuwanie wiatrołomów ze szlaków turystycznych i dróg z częściowym zagospodarowaniem biomasy	Według potrzeb	W zależności od potrzeb
2	Konserwacja tablic i znaków na terenie Obrębu Ochronnego Hwoźna i Orłówka (w tym wymiana oznakowania)	Według potrzeb	W zależności od potrzeb
3	Utrzymanie i odnawianie obiektów oraz urządzeń infrastruktury turystycznej (platformy obserwacyjne, wiaty, kładki, ławki, tablice, żywopłoty, miejsca ogniskowe, miejsca parkingowe i inne)	Według potrzeb	W zależności od potrzeb
4	Zachowanie linii podziału powierzchniowego: 1) usunięcie złomów i wywrotów z możliwością częściowego zagospodarowania biomasy, 2) usuwanie podrostów i nalotów, 3) podkrzesywanie drzew, 4) odnowienie oznakowania	Do 17,3 km	Oddziały - 106AC, 109AB, 111C, 131AC, 133AB, 133BD, 134A, 159BD, 190B, 313CD, 313AC, 161A, 161C, 161D, 162CD, 163CD, 164CD, 165A, 165D, 229D, 260A, 260B
5	Utrzymanie słupków podziału powierzchniowego: 1) stabilizacja, 2) malowanie, 3) uzupełnienie brakujących słupków	Według potrzeb	W zależności od potrzeb
6	Naprawy szlabanów na terenie Obrębu Ochronnego Hwoźna	Według potrzeb	Wynikająca z potrzeb
7	1. Remont obiektów turystycznych, w tym: 1) remont kładek turystycznych,	1000 mb	Oddziały - 190C, 190D, 221E, 161Da, 194Cf, 159Bj

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
	2) budowa wieży widokowej służącej eksponowaniu rozległej panoramy widokowej Parku i prowadzeniu obserwacji zwierząt.	1 sztuka	
	2. Remont wiat turystycznych.	Według potrzeb	W zależności od potrzeb
	3. Remont ogrodzeń obiektów.	Według potrzeb	W zależności od potrzeb
	4. Remont obiektu turystycznego Filipówka	1 sztuka	Oddział 368 AI
8	Oznakowanie nowego odcinka szlaków turystycznych – do Ostoi Żubrów Czoło i Cmentarza Ewangelickiego	1800 mb	Oddział - 111A, 111C
9	Utrzymanie i odnawianie barier ochronnych mostów: 1) uzupełnienie brakujących elementów, 2) konserwacja	2 sztuki	Oddział - 130Ch Kosy Most nad rzeką Narewką drogowy i kolejowy
10	Likwidacja stanowisk (ognisk) obcych gatunków roślin (termin zabiegów od VI do VII): 1) wykaszanie, wycinanie drzew gatunków obcych oraz usuwanie ich odnowień, 2) wycinanie i karczowanie krzewów gatunków obcych, 3) ręczne wykaszanie i karczowanie bylin gatunków obcych, 4) wywiezienie pozyskanej biomasy. 2. Zachowanie zagrożonych gatunków roślin poprzez uprawę <i>ex situ</i> . 3. Utrzymanie oczek wodnych	Według potrzeb	Oddziały - 402Aa, 402Ab, 402Ac, 402Ad, 403a, 403b, 403c, 403d, 403f
11	Utrzymanie głównych osi widokowych z punktu widokowego poprzez wycięcie drzew (do 40 sztuk, głównie olcha) pod warunkiem braku możliwości technicznych postawienia odpowiednio wysokiej konstrukcji wieży)	Według potrzeb – do 1 ha	Oddziały - 159Bf, 159Bj, 159Da, 159Db
12	Odnawianie oznakowania szlaków turystycznych (odmalowanie istniejących lub naniesienie nowych oznakowań, usunięcie nawisów gałęzi przysłaniających oznakowania)	Według potrzeb	Wynikająca z potrzeb
13	Budowa punktu obserwacji zwierząt (wieży widokowej) na	1 sztuka	Oddział 399D

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
	południowej granicy wydzielenia, na styku z południową granicą Parku		

III. Na obszarach objętych ochroną krajobrazową

A. W nieleśnych ekosystemach lądowych.

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Utrzymanie ekosystemów nieleśnych ekstensywnie użytkowanych gruntów rolnych stanowiących bazę żerową dużych roślinożerców, ptaków i owadów: 1) jednokrotne lub dwukrotne wykaszanie łąk i innych powierzchni nieleśnych w terminie od VI do VIII z usunięciem biomasy lub złożeniem w brogi, 2) koszenie mechaniczne lub ręczne, 3) przewracanie, prasowanie, zbiór, wywóz, czynności transportowe, 4) ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne włókowanie)	Do 7,45 ha	Oddziały - 111Ai, 111Aj, 111Al

B. Inne, według specyfikacji Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Utrzymanie pasa państwowej drogi granicznej Rzeczypospolitej Polskiej w granicach Parku (OO Orłówka, z częściowym zagospodarowaniem biomasy – OO Hwoźna): 1) podkrzesanie drzew, 2) usuwanie nalotu i podrostu krzewów, 3) usuwanie złomów i wywrotów z częściowym pozostawieniem biomasy	Na odcinku 9.8 km	Oddziały - 111Ah, 111Ca, 136Ba, 136Da, 166Ba, 166Da, 197Ba, 197Da, 229Ba, 229Da, 260Ba, 260Da, 261Ba, 290Ba, 320Ba, 320Da, 346Ba, 346Da, 375Ba
2	Wykładanie karmy dla ptaków w warunkach ostrej zimy	160 kg karmy	Na terenie osad i terenów zamieszkałych w obszarze Parku
3	1. Usuwanie wiatrołomów ze szlaków turystycznych i dróg	Według potrzeb	Wynikająca z potrzeb

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
	z częściowym zagospodarowaniem biomasy. 2. Odnowienie oznakowania szlaków turystycznych i konserwacja obiektów infrastruktury turystycznej		
4	Prowadzenie prac rewitalizacyjnych na terenie Parku Pałacowego (po uzyskaniu zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i zgodnie z wytycznymi i opracowaniami ekspertów Instytutu Dziedzictwa Narodowego): 1) rewitalizacja stawów, 2) rozbiórka starego ogrodzenia Parku Pałacowego i budowa nowego, 3) budowa punktu informacji turystycznej, 4) mechaniczne wykaszanie łąk z usunięciem pozyskanej biomasy, 5) pielęgnacja kęp zadrzewień poprzez usuwanie posuszu, złomów i wywrotów oraz regulację zasięgu występowania gatunków krzewiastych, a także usuwanie spontanicznie pojawiających się odnowień drzew i krzewów, 6) zabezpieczanie przed niszczeniem i remonty obiektów zabytkowych	Według potrzeb	Park Pałacowy Oddział 398
		Na długości 2,5 km	
		1 lokalizacja	Oddział 398p
		Łączna powierzchnia zabiegu – do 12,65 ha	Oddziały - 398a i 398b
		Według potrzeb	Oddziały - 398a, 398m, 398n, 398p
		Według potrzeb	Oddziały - 398g, 398h, 398i, 398k
5	Likwidacja stanowisk (ognisk) obcych gatunków roślin (termin zabiegów od VI do VII): 1) ręczne wykaszanie, 2) karczowanie bylin gatunków obcych, 3) wywiezienie pozyskanej biomasy	Według potrzeb	Oddziały - 403d, 403f,
6	Utrzymanie osady „Dziedzinka”: 1) bieżące remonty,	Według potrzeb	Oddziały - 403d, 403f,

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
	2) wykaszanie roślinności zielnej		
7	Zachowanie obiektu pamięci narodowej, miejsca straceń (usunięcie nalotu oraz podrostu drzew, krzewów i posuszu jałowego)	0,27 ha	Oddział 402Ax
8	Modernizacja Rezerwatu Pokazowego Żubrów	1 sztuka	1. Rezerwat nr 3 oddział - 425C. 2. Rezerwat nr 4 oddziały - 425D, 450B
9	Usuwanie i monitoring pojawiających się obcych gatunków roślin (ręczne i mechaniczne usuwanie pojedynczych egzemplarzy i stanowisk (ognisk) obcych gatunków inwazyjnych), w szczególności: 1) dąb czerwony (<i>Quercus rubra</i>), 2) dziki bez koralowy (<i>Sambucus racemosa</i>), 3) klon jawor (<i>Acer pseudoplatanus</i>), 4) klon jesionolistny (<i>Acer negundo</i>), 5) niecierpek drobnokwiatowy (<i>Impatiens parviflora</i>), 6) świdośliwa Lamarcka (<i>Amelanchier lamarckii</i>), 7) turzyca drzączkowata (<i>Carex brizoides</i>), 8) winobluszcz zaroślowy (<i>Partenocissus inserta</i>), 9) niecierpek gruczołowaty (<i>Impatiens glandulifera</i>), 10) ligustr (<i>Ligustrum vulgare</i>), 11) łąbin trwały (<i>Lupinus polyphyllus</i>), 12) czeremcha amerykańska (<i>Padus serotina</i>), 13) rdestowiec (<i>Reynoutria</i> spp.), 14) róża pomarszczona (<i>Rosa rugosa</i>), 15) nawłocie (<i>Solidago gigantea</i> , <i>S. canadensis</i>), 16) tawuła nibywierzbolistna (<i>Spiraea × pseudosalicifolia</i>), 17) żywotnik olbrzymi (<i>Thuja plicata</i>)	Według potrzeb	W zależności od potrzeb
10	Modernizacja osady Zwierzyniec i utworzenie ścieżki edukacyjnej	Zgodnie z założeniami dokumentacji technicznych	Oddział 420C

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
11	Modernizacja osady Masiewo	Według posiadanej dokumentacji technicznej	Oddział 111Af

¹⁾ Lokalizacja według numeracji oddziałów, podział na oddziały oznaczono liczbą, pododdział na pododdziały oznaczono liczbą i dużą literą, wydzielena oznaczono małą literą, podano zgodnie z mapą ewidencyjną Białowieskiego Parku Narodowego, sporządzoną przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku, skala 1:10 000, według stanu na dzień 01.01.2001. Mapa znajduje się w siedzibie Dyrekcji Białowieskiego Parku Narodowego w miejscowości Białowieża.

OPIS SPOSOBÓW CZYNNEJ OCHRONY GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT

I. Na obszarach objętych ochroną czynną i krajobrazową

A. Ochrona czynna gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Żubr (<i>Bison bonasus</i>)	Zarządzanie (gospodarowanie) wolnożyjącą populacją żubrów na terenie Puszczy Białowieskiej: 1) utrzymanie i poprawa bazy żerowej, 2) utrzymanie miejsc zimowego dokarmiania, 3) prowadzenie hodowli restytucyjnej żubrów zgodnie z rocznym planem hodowlanym opartym o wskazania genetyczne i dane rodowodowe zwierząt	1. Prowadzenie monitoringu liczebności i stanu zdrowia wolnego stada. 2. Równanie, wałowanie, bronowanie, podsiew traw, nawożenie wapnem magnezowym, wykaszanie, przewracanie, prasowanie i zbiór siana z łąk i innych powierzchni otwartych, czynności transportowe ¹⁾ . 3. Dokarmianie stada wolnego żubrów w zimie, porządkowanie pozostałości po niezjedzonym sianie, wywóz nadmiaru odchodów ²⁾ . 4. Wykładanie soli w lizawkach według potrzeb. 5. Bieżące remonty infrastruktury na terenie hodowli wolnej (brogi, paśniki, odłownie, drogi) ³⁾ . 6. Bieżące remonty infrastruktury rezerwatów w tym utrzymanie dróg dojazdowych ⁴⁾ . 7. Bronowanie polan, podsiew traw, nawożenie wapnem magnezowym, koszenie od środka powierzchni, grabienie, belowanie, transport ⁵⁾ . 8. Utwardzanie zagród i stanowisk karmowych ⁶⁾ . 9. Obsługa rezerwatów zamkniętych ⁷⁾ . 10. Obsługa stada wolnego ⁸⁾ . 11. Profilaktyka, obsługa weterynaryjna ⁹⁾ . 12. Usuwanie zagrażających drzew z terenu OHŻ ¹⁰⁾ . 13. Wykaszenie i odkrzaczanie terenu ¹¹⁾ . 14. Regulacja liczebności ¹²⁾ . 15. Kontynuacja zadań ochronnych przewidzianych w Programie „Żubr” po uzyskaniu środków i wymaganych uzgodnień. 16. Płoszenie żubrów wychodzących na tereny rolnicze ¹³⁾ . 17. Zadania wykonywane na terenie zarządzanym przez PGL LP po uzgodnieniu z właściwym miejscowo Nadleśniczym

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
2	Prowadzenie inwentaryzacji gatunków fauny i flory	Zgodnie z bieżącymi potrzebami	Siłami własnymi parku i w ramach badań prowadzonych przez ośrodki zewnętrzne
3	Jelenie i dziki	Regulacja liczebności	Odłów lub eliminacja do 10 sztuk wraz ze sprzedażą lub przekazaniem do innych hodowli ¹⁴⁾
4	Ptaki i ssaki	Prowadzenie Ośrodka Rehabilitacji Zwierząt	Według potrzeb ¹⁵⁾
5	Wilki	Poprawa warunków bytowania	Budowa zagrody kwarantannowej ¹⁶⁾
6	Przeplatka aurinia (<i>Euphydryas aurinia</i>)	Ochrona miejsc bytowania i rozrodu	Usunięcie nalotu drzew i krzewów oraz ewentualne wykaszanie powierzchni na stanowiskach występowania gatunku
7	Zwierzęta w Rezerwacie Pokazowym	Poprawa warunków bytowania zwierząt i funkcji edukacyjnych	Modernizacja Rezerwatu Pokazowego Żubrów wraz z terenami przyległymi w administracji PGL LP w zakresie organizacji ruchu turystycznego
8	Gady	Poprawa warunków bytowania gadów	Ręczne oczyszczenie ruin leśniczówki Głuszec z porastającej roślinności

B. Ochrona czynna gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Lilia złotogłów (<i>Lilium martagon</i>)	1. Usuwanie nalotu drzew i krzewów. 2. Wykaszanie roślinności zielnej. 3. Usuwanie nadmiaru biomasy	Usunięcie krzewów, drzew i paproci pogarszających warunki świetlne stanowiska (zabieg na powierzchni 0,1 ha)
2	Sasanka otwarta (<i>Pulsatilla patens</i>)	1. Usuwanie nalotu drzew i krzewów. 2. Usuwanie nadmiaru biomasy. 3. Prześwietlenie drzewostanu	1. Ręczne usunięcie krzewów i roślin zielnych pogarszających warunki świetlne stanowisk. 2. Punktowe prześwietlenie drzewostanu poprzez usunięcie - do 10 drzew (sosna, świerk, grab)
3	Storczyki (<i>Orchidaceae</i>) w tym: <i>Epipactis atrorubens</i> , <i>Cephalantera rubra</i> , <i>Dactylorhiza incarnata</i> , <i>Dactylorhiza fuschii</i>	1. Usuwanie nalotu drzew i krzewów. 2. Wykaszanie. 3. Usuwanie nadmiaru biomasy	Ręczne, punktowe i liniowe usunięcie krzewów i roślin zielnych pogarszających warunki świetlne na stanowiskach wymagających ochrony
4.	Kosaciec syberyjski	1. Wykaszanie oraz usuwanie nalotu drzew	Ręczne usunięcie krzewów i roślin zielnych pogarszających warunki

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
	<i>(Iris sibirica L.)</i>	i krzewów. 2. Usuwanie nadmiaru biomasy	świetlne stanowisk gatunku

¹⁾ Lokalizacja: 111Ai, 111Aj, 111Al, 193Bh; powierzchnia do 7,45 ha.

²⁾ Lokalizacja: 111A, 130AC, 160 A, 162C, 163C, 193B, 194A, 159D, 190B, 221A, 253BD, 282C, 313A, 339BD.

³⁾ Lokalizacja: OO Hwoźna:162, 193, LKP: 211, 251, 334, 390, 391, 419, 422, 446, 448, 697.

⁴⁾ Rezerwat nr 1 (421A, B), Rez. nr 2 (420B, C), Rez. nr 3 (425C), Rez. nr 4 (425D, 450B), Os. Zwierzyniec (420Cr).

⁵⁾ Zabieg wykonywany na powierzchni 33,38 ha, w lokalizacji: Rez. nr 1 (421Aa, f, m; 421Bf, g, i, l, p, y); Rez. nr 2 (420Bc, h, k, l; 420Cf, g, k); Rez. nr 3 (425Ci, j, k, o, s, t, z, dx); Rez. nr 4 (425Dd, 450Bf)

⁶⁾ Utwardzanie nawierzchni żwirem. Lokalizacje: Rez. nr 1 (421Bp); Rez. nr 2 (420Cb); Rez. nr 3 (425Cn, y).

⁷⁾ Karmienie i pojenie zwierząt, prace porządkowe.

⁸⁾ Dowóz karmy, prace porządkowe, lokalizacje: OO Hwoźna, LKP „Puszcza Białowieska”.

⁹⁾ Leczenie zwierząt, odrobaczanie, odkażanie miejsc dokarmiania, lokalizacje: Rez. nr 1 (421Ai, k; 421Bp, t, w); Rez. nr 2 (420Bk, l; 420Cb, f, g); Rez. nr 3 (425Cg, h, p, r, a, d, f, l, n, t, ax, bx, dx, fx); Rez. nr 4 (450Bb, c, d); OO Hwoźna (130, 160, 162, 193, 194) LKP (211, 251, 334, 390, 391, 419, 422, 446, 448, 697).

¹⁰⁾ Usuwanie drzew martwych i zamierających - około. 200 m³, prowadzone będzie na terenie zagród hodowlanych w celu zabezpieczenia przebywających tam zwierząt przed zranieniem, zapewnienia bezpieczeństwa pracowników Ośrodka Hodowli Zwierząt oraz zabezpieczenia infrastruktury technicznej, a w szczególności płotów szczelnych. Lokalizacje: Rez. nr 1 (421A, B); Rez. nr 2 (420B, C); Rez. nr 3 (425C); Rezerwat nr 4 (425D, 450B) + Os. Zwierzyniec (420Cx).

¹¹⁾ Wykaszanie i odkrzaczanie terenu na pow. 1,18 ha: oddział: 420Cx (Os. Zwierzyniec).

¹²⁾ Odłowy i eliminacje; 60 szt.; rezerwaty i hodowla wolna.

¹³⁾ Obrzeża Puszczy Białowieskiej

¹⁴⁾ lokalizacja: Rezerwat nr 1 (421A,B), Rezerwat nr 2 (420 B,C), Rezerwat nr 3 (425C), Rezerwat nr 4 (425D, 450B).

¹⁵⁾ Lokalizacja: Rezerwat nr 3 (425C), Rezerwat nr 4 (425D, 450B).

¹⁶⁾ Lokalizacja: Rezerwat nr 3 (425Cax).

OBSZARY OBJĘTE OCHRONĄ ŚCISŁĄ, CZYNNĄ I KRAJOBRAZOWĄ

Lp.	Rodzaj ochrony	Lokalizacja ¹⁾	Powierzchnia ogółem w ha
1	Ścista	Oddziały - 135A, 135B, 135Ca-cx, 135Da-j, 136Aa-g,l,n, 160C, 191A, 191B, 191C, 192, 193C, 193D, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229A, 229Bb-l, 229C, 229Db-n, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260A, 260Bb-o, 260C, 260Db-h, 261A, 261Bb-m, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290A, 290Bb-j, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320A, 320Bb-i, 320C, 320Db-j, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346A, 346Bb-h, 346C, 346Db-k, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375A, 375Bb-n, 398A, 398B, 398C, 398D, 398F, 398Ga-f,j,x,y, 398H, 399A, 399B, 399Ca-c, 400A, 400B, 401A, 401B, 402Af-t, 402Az-ax	6059,27
2	Czynna	Oddziały - 104A, 104B, 105, 106, 107, 108, 109A, 109B, 110Ab,c,g,h,m-t, 110B, 111Aa-d,k,m,n, 111B, 111Cb-l, 130, 131, 132, 133, 134, 135Cdx, 135Dk, 136Ah-k,m,o-s, 136Bb-m, 136C, 136Db-k, 158, 159, 160A, 160B, 160D, 161, 162, 163, 164, 165, 166A, 166Bb-o, 166C, 166Db-g, 189, 190, 193A, 193B, 194, 195, 196, 197A, 197Bb-h, 197C, 197Db-h, 221, 253, 282, 313, 339B, 339C, 339D, 368A, 368B, 368E, 398Gg-i,k-w,z,ax, 399Cd,f, 399D, 400C, 400D, 401C, 401D, 401F, 402Aa-d, 402Aw,y, 403a-c oraz rzeki Braszcza, Łutownia w granicach Parku, Narewka w granicach Parku	4104,63
3	Krajobrazowa	Oddziały - 110Aa,d,f,i-l, 111Af-j,l, 111Ca, 136Ba, 136Da, 166Ba, 166Da, 197Ba, 197Da, 229Ba, 229Da, 260Ba, 260Da, 261Ba, 290Ba, 320 Ba, 320Da, 346Ba, 346Da, 375Ba, 398, 403d,f, 420B, 420C, 421A, 421B, 425C, 425D, 450B, 402Ax oraz działki nr 726, 732, 742 obręb ewidencyjny Budy	353,37
	Razem		10 517,27

¹⁾ Lokalizacja według numeracji oddziałów, podział na oddziały oznaczono liczbą, pododdział na pododdziały oznaczono liczbą i dużą literą, wydzielienia oznaczono małą literą, podano zgodnie z mapą ewidencyjną Białowieskiego Parku Narodowego, sporządzoną przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku, skala 1:10 000, według stanu na dzień 1 stycznia 2001. Mapa znajduje się w siedzibie Dyrekcji Białowieskiego Parku Narodowego w miejscowości Białowieża.

**MIEJSCA UDOSTĘPNIANE W CELACH EDUKACYJNYCH, TURYSTYCZNYCH,
REKREACYJNYCH ORAZ MAKSYMALNA LICZBA OSÓB MOGĄCYCH PRZEBYWAĆ
JEDNOCZEŚNIE W TYCH MIEJSCACH**

1. Obszary i miejsca udostępniane w celach edukacyjnych

Lp.	Obszary i miejsca udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Wystawy w Muzeum Przyrodniczo-Leśnym, Park Pałacowy (oddział 398i)	1. 200 osób na wystawie stałej. 2. Inne wystawy - 250 osób
2	Sala audiowizualna, Park Pałacowy (oddział 398i)	200 osób
3	Ośrodek Edukacji Przyrodniczej, Park Pałacowy (oddział 398h)	120 osób
4	Ośrodek Edukacji Przyrodniczej, edukacyjny plac zabaw, Park Pałacowy (oddział 398h)	60 osób
5	Budynek dawnych Stajni Kozackich, Park Pałacowy (oddział 398h)	150
6	Park Pałacowy (oddział 398)	Bez limitu
7	Rezerwat Pokazowy Żubrów (oddział 425C)	150
8	Stanowisko edukacyjne kolejki wąskotorowej „Uroczyisko Głuszczyca” (oddział 135Cdx)	200
9	Obszar Parku objęty ochroną czynną	200
10	Obszar Parku objęty ochroną ścisłą	200
11	Osada Zwierzyniec (oddział 420Cx)	150

2. Obszary i miejsca udostępniane w celach turystycznych

Lp.	Obszary i miejsca udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu

Lp.	Obszary i miejsca udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Wystawy w Muzeum Przyrodniczo-Leśnym, Park Pałacowy (oddział 398i)	1. 200 osób na wystawie stałej. 2. Inne wystawy - 250 osób
2	Ośrodek Edukacji Przyrodniczej, Park Pałacowy (oddział 398h)	100
3	Parkingi w oddziałach - 110Aa, 111Ad	100
4	Parking w oddziale 158Ba	150
5	Punkt Informacji Turystycznej w Parku Pałacowym (oddział 398k)	10
6	Park Pałacowy (oddział 398)	Bez limitu
7	Osada Zwierzyniec, oddział 420Cx	150
8	Rezerwat Pokazowy Żubrów (oddział 425C, 425D, 450B)	Bez limitu

3. Obszary i miejsca udostępniane w celach rekreacyjnych

Lp.	Obszary i miejsca udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Park Pałacowy (oddział 398)	1000
2	1. Ośrodek Edukacji Przyrodniczej. 2. Plac zabaw dla dzieci. 3. Park Pałacowy (oddział 398h)	100
3	Obiekt turystyczny „Filipówka” (oddział 368Al)	100
4	Obiekt turystyczny „Zamosze” (oddział 110Ak)	50
5	Dom Myśliwski, Park Pałacowy (oddział 398g)	32
6	Pokoje gościnne Centrum Edukacyjno-Muzealnego, Park Pałacowy (oddział 398i)	107
7	Stawy w Parku Pałacowym (oddział 398l)	20

- 1) Lokalizacja według numeracji oddziałów, podział na oddziały oznaczono liczbą, pododdział na pododdziały oznaczono liczbą i dużą literą, wydzielena oznaczono małą literą, podano zgodnie z mapą ewidencyjną Białowieskiego Parku Narodowego, sporządzoną przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku, skala 1:10 000, według stanu na dzień 01.01.2001. Mapa znajduje się w siedzibie Dyrekcji Białowieskiego Parku Narodowego w miejscowości Białowieża.